

“Merhaba” bana göre çok özel bir kelimedir. Merhaba karşınızdaki kişinin ve kendimizin pozitif kabulünün bir ifadesidir. Bir saygının, ilk tanışmanın getirdiği memnuniyetin ifadesidir. İletişimin ilk anahtarıdır. Samimiyetin ve yakınlığın ifadesidir.

Size bu siteden merhaba demek tüm bunların bir kokteyli gibi. Çocuklara daha sağlıklı yaklaşmak, onlarla etkin iletişim kurmak ve iyi bir eğitim almaları için ebeveynlerin, eğitimcilerin ve uzmanların bulunduğu bu mecradan sizlere merhaba. Sanırım buluşmamız çocukları anlamamızda bir üçüncü göz konumu oluşturuyor. Tıpkı bir kameraman, fotoğrafçı veya bir tercüman gibi.

Üçüncü göz olmak ne anlama geliyor? Çocuğun anlaşılmasında, takibinde (ruhsal veya bedensel gelişimi) ve müdahalelerde kullanılacak yöntemleri göstermektir.

Neye ihtiyacımız var? İlki bilgiye, takibinde de kendi anılarımıza. Ulaşabildiğimiz zaman dilimine kadar kendi çocukluk anılarımızı hatırlamalıyız. Kendi deneyimlerimizi hatırlamak anlamamızda, etkin iletişim kurmamızda ve çocuktan gelen mesajların anlamlandırılmasında bize rehber olacaktır. Sadece anılarımız değil “şimdi burada” taşıdığımız çocuk benliğimize bakmak bile birçok bilgi ve deneyim demektir. Duygularımız çocuk benliğimizin kelimeleridir.

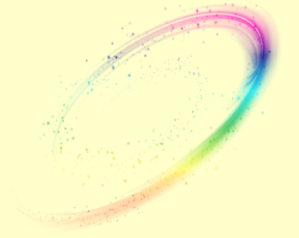
Yaşadığımız olaylarda gösterdiğimiz tepkiler ve duygularımız çocukluğumuzun uzantılarını taşırlar. Çocukluğumuzdaki yaşantıların bizi nasıl biçimlendirdiğini fark edebiliriz. Böyle bir deneyimin parçası bile olmak çocukla yaşadığımız yaşantılarda çocuğu anlamamızda yardımcı olacaktır. Örneğin çocukken kristal bir vazanın kırılmasına yol açtığınızda ebeveyninizden aldığınız sert tepkinin (canım kristal vazo gitti!) hatırladıkça acısını hala “şimdi burada” da hissedebilirsiniz. Kristalin anlamını dahi bilmeden sizden daha önemli olduğunu bilmek sizi öfkelenmiş de olabilir. Kırılan sadece kristal bir vazo değildir. Bazı kelimelerin, yaşantıların ve değerlerin çocuklukta nasıl bir kaosa yol açtığını farklı anlamlar yüklemenin nasıl seçimler yaptırdığı ve neler yükleyebileceğini görebilirsiniz.

Eğitim alanında da aynı trajik sonuçlarla karşılaşabiliyoruz. Hazırlıksız yakalandığı bir problemi çözemediğinden dolayı tüm sınıf önünde azarlanmanın çocuk üzerinde yarattığı stresi anlayabilmek imkansız mı? Sınıfın ortasında kendini aşağılamış hissetmek. Ben başarılı değilim öyleyse kendimi sınıfta var etmemeliyim mesajını hayatı boyunca taşıyan, kendini ifade etmeyi kendine yasaklayan bir birey olarak yaşamını devam ettirir. Bu örnekler sanırım size çok uzak olmayacaktır.

Ebeveynler ve eğitimciler olarak davranış ve tepkilerimizin çocuklarda yaratabileceği trajik sonuçları düşünerek hareket etmemiz gerektiğine inanıyorum. Elbette kendinizi ifade etme özgürlüğünüzü elinizden almak, her davranış ve tepkiyi formüle etmek anlamında değil. Davranışlarınızın ve tepkilerinizin farkında olup gerçekte çocuğa anlayabileceği dilde ve frekansta ulaştırmaktır. Onları birer yetişkin gibi algılamamaktır. Dilimizi çocuğun gelişim aşamasına göre belirleyebilmemizdir.

3-7 yaş hayatımıza yön veren senaryo kararını verdiğimiz yaş dönemidir. 12- 15 yaş ergenlik dönemimizde senaryo kararımızın tekrar gözden geçiririz. 3-7 yaşlarında çocuklara sözel veya sözel olmayan davranışlarımız öncelikle çocuğun kendisi ve yaşadığı çevreye karşı kararlarını belirler. Ebeveyn ve eğitimciler için “şimdi burada” kalarak tepkimizi vermek en uygun davranış modelidir. Gerçek bir yetişkin benlik cevabı budur. Kendi zaaflarımız kaygılarımız ve korkularımız “şimdi burada” kalmamızı engeller. Doğal olarak tepki ve davranışlarımızda amacından ve olaydan sapar. Çocuk ile aramızda iletişim problemi yaşanır.

Çocuğa değer atfetmek çok önemlidir. Hiçbir tepki ve davranışımızın değersizleştirmeye yönelik olmaması gerekir. Yetişkin cevaplarımız bu değer ve saygıyı sağlayacaktır. Korku salarak disiplini sağlayamayız. Değer ve saygı içeren davranış ve tepkiler disiplini sağlayacaktır. Bunun yanında sevgi, ilgi ve güven temeline dayalı bir ilişki geliştirmekten bahsedebiliriz. Özgüveni geliştirici bir ilişkiden bahsederken, çocuğa öğrettiğimiz şeyin uygulama fırsatını çocuğa yaratabilmeyi ifade ediyoruz.

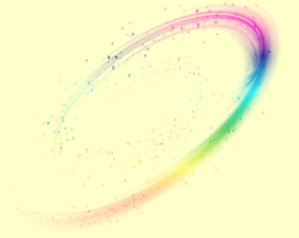
Öğrenme ve beceri kazanmada biz yetişkinlere ihtiyacı olan çocuklarımızın bağımlılıklarını, bağımsızlığa doğru kısacası kendini idare edebilme, duygu ve düşüncelerini ifade edebilme yetilerini kazandırmaya yönelik değiştirmeliyiz.

Beklentilerimizi kendi çerçevemizden çıkartıp karşımızdaki çocuğun gelişim aşamasına, yetkinliklerine ve ihtiyaçlarına bakarak belirlemeliyiz. Çocuğun bizden beklentilerini de göz ardı etmemeliyiz. Unutmayalım onların bizden beklentileri olacaktır. Koca bir dünyada psikolojik ve fizyolojik olarak varolma çabası içindeki bir çocuktan bahsediyoruz. Bizim sevgimiz, ilgimiz ve güvenimiz varolmasını sağlayacaktır.

Çocukların gelişimlerini takip edebilmemiz açısından Amerikalı Psikolog F.Raymond tarafından şematize edilen gelişim aşamalarını bugüne uyarlayarak sizinle paylaşmak istedim.

dünya- ortaya çıkma- ben- katılım- diğerleri

0 YAŞ

Güven yaşı (Kreş dönemi)

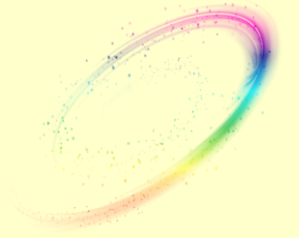
- Okşanma ihtiyacı
- Sevinç ve üzüntü
- Eşyalarda süreklilik
- Çocuk eşya ile bağlantı kurmaya çalışır (geçici eşya)
- Oyunların çoğu alma ve atma ile ilgili.
- Güven krizi, içe kapanma (özellikle büyüklerle hem fikir değilse)

2 YAŞ

Büyülü yaş (Anaokulu)

- Bağımsızlığın keşfi yapılır.
 - Birçok imaj oluşuyor.
 - Paylaşmayı öğreniyor.
 - "Ben" ortaya çıkıyor.
 - Bu yaşta risk alır.
 - Kendisi ile alay edilmesine çok incinir.
 - Haysiyet ihtiyacı
 - Korku ve öfke
 - Sembolik eşyalar
 - Bağımsızlık ve aktif olma hali.
- Yanlış tutumlar onu hayali durumlara sürükler.

6 YAŞ

Dost yaşı (İlkokul)

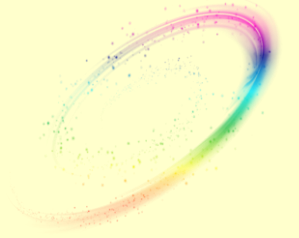
- Diğerleri ile irtibatta olma ihtiyacı
- Diğer aşamaları iyi geçmişse işbirlik için hazırdır.
- Ailenin dışında çocuğun başarıma ihtiyacı var.
- Okuma, yazma, sayı saymak v.b somut işlem dönemi.
- Manipule edeceği şeyleri yapma ihtiyacı var.
- Soyutlamaya hazır değil.
- Ait olma ihtiyacı
- Sevinç ve üzüntü
- Diğerleri gibi olmak önemli

12 YAŞ

Duygusal yaş (Kolej)

- Saygı görme ihtiyacı
- Yetişkin kişiliğini geliştiriyor.
- Meslek seçimi bu dönemde yapılıyor.
- Destek oluyor.
- Yeteneklerini ve farklılıklarını öğrenme ihtiyacı
- Farklılaşma ve kendini ortaya koyma dönemi

18 YAŞ

- Aşık olma ihtiyacı
- Sevinç ve üzüntü ve teoriler
- Değişim, ayrılma, ilerleme ve gerileme

Çocuklarımız çok değerli. Onlara bu değeri layıkıyla vermemiz gerekiyor. Şimdilik sağlıcakla ve sevgiyle kalın.

Aylin ÇEVİK
Danışman Psikolog & Eğitim Uzmanı
Öğretim Görevlisi